

Csáki György¹:

KÖZOKTATÁS DÉL-KOREÁBAN

Public Education in South Korea

A dél-koreai közoktatási rendszer sikerei vitathatatlanok: az analfabetizmus gyors felszámolása, az alapfokú oktatási rendszer gyors általánossá tétele, az átfogó szakképzési rendszer rövid időn belüli kialakítása a háború utáni korszak gyors sikereit jelentették. A közoktatási rendszer sikereit igazolják vissza a PISA-felmérésekben elért kiemelkedő teljesítmények. A felső középfokú oktatás ugyan nem kötelező (és nem is ingyenes), de csaknem teljeskörű. A felső középfokú iskolát végzett korosztály háromnegyede folytatja tanulmányait felsőfokú képzésben. Az oktatási rendszer fontos szerepet játszott és játszik a kiemelkedő gazdasági sikerekben, Dél-Korea fejlett tudásalapú gazdasággá válásában, de az oktatási rendszer önmozgása igen jelentős. Az oktatás sikerei már a gazdasági fellendülés megindulása előtt is nyilvánvalóak voltak, ebben a koreai szocio-kulturális hagyományok és a társadalomra jellemző tanulási láz szerepe sem elhanyagolható: a háztartások oktatásra fordított magas kiadásai a demográfiai visszaesés, az egy gyerekes háztartások általánossá válásának is egyik fő okát jelentik. A dél-koreai oktatási rendszer folyamatos fejlődésének további meghatározó forrása az oktatást prioritásként kezelő politika, a gazdaság strukturális átalakulásait gyorsan és hatékonyan követő oktatáspolitikai átalakulások, a hatékonyan működő centralizált oktatásirányítás és pedagógiai kreativitás szerencsés összhangja. Nem kérdéses, hogy a dél-koreai oktatási rendszer továbbra is a dinamikus gazdasági fejlődés egyik alapja marad.

The successes of the South Korean public education system are indisputable: the rapid eradication of illiteracy by the early universalisation of primary education, the establishment of a comprehensive vocational training system in a short time were rapid successes of the post-war era. The success of the public education system is reflected by the county's outstanding performance in the PISA rankings. Upper secondary education is not compulsory (and not free), but it is almost complete. Three quarters of upper secondary school leavers continue their studies at tertiary level. The success of education had been

¹ Egyetemi tanár, Kodolányi János Egyetem
DOI: 10.14267/RETP2022.01.07

evident even before the economic recovery started, and the role of Korean socio-cultural traditions and the learning fever that has always characterised the society is not negligible: high household spending on education is one of the main reasons for the demographic decline and the prevalence of one-child households. An additional source of the development of the South Korean education system has been the high political priority of education, the education policy changes that have followed quickly and effectively the structural changes in the economy, and the happy combination of effective centralised educational management and pedagogical creativity. There is no doubt that the South Korean education system will continue to be a solid basis for economic development.

A Koreai Köztársaság (a továbbiakban: Dél-Korea), bizonyos szempontból a világ legképzettebb országa: az OECD számításai szerint a 24–35 év közötti dél-koreai népesség 70 százaléka rendelkezik felsőfokú képzettséggel, ami a legmagasabb arány a világon. Az ország különösen magas színvonalú közoktatási rendszerrel rendelkezik - standardizált nemzetközi teszteken elért hallgatói teljesítményekkel mérve.²

Már az 1990-es évek legelején felmerült, hogy nem nyilvánvaló, hogy *miért olyan sikeresek a dél-koreai és tajvani diákok éppen a matematika és a természettudományok terén* – egyik diszciplína sem tartozik a kelet-ázsiai értelmiségiek hagyományos erősségei közé. Ráadásul a korai fejlesztési törekvések Dél-Koreában az oktatás hangsúlyát elsősorban az állampolgári jogok és kötelességek (lojalítás, hazafiság, öntudat és antikommunizmus) oktatására helyezték. Az 1960-as években beindított modernizációs stratégia is jobban támaszkodott a szellemre/lélekre, mint a technológiára. A természettudományi és műszaki képzésre fordított figyelem 1973-tól nőtt jelentősen, a vegyipar és az acélipar jelentős fejlesztésének beindulásával párhuzamosan, a szakképzési rendszer kialakításával egyidejűleg, „tudományosan képzetté tenni az egész népet” politikai jelszóval [Sorensen, 1994:11]. A kelet-ázsiai országok (elsősorban Tajvan, Dél-Korea és Szingapúr) első oktatási sikerei aligha magyarázhatók a magas költségvetési ráfordításokkal vagy a tanárok nagy számával, hiszen a közoktatási kiadások GDP-hez viszonyított aránya nagyon elmaradt a fejlett országokban átlagos részaránytól, s az egy tanárra jutó diákok száma is rendkívül magas volt. Éppen ezért *sok szakértő a konfucianus hagyományokat, konfucianus kultúrát tekintette ezen sikerek forrásának*. A konfucianizmus ugyanis, hangsúlyozták ezek a szakértők, erős társadalmi tőkét képez azáltal, hogy erős családokat eredményez,

² Dél-Korea PISA rangsorokban elért tartósan kiemelkedő teljesítményét külön fejezetben mutatjuk be.

melyek értékrendje a takarékoságon, a kemény munkán és a tanulás megbecsülésén alapul. Az vitathatatlan, hogy az erős családi kötelek és a tanulás magas presztízse hozzájárulhatott a kelet-ázsiai országok oktatási sikereihez, de nem feledhetjük, hívja fel a figyelmet Sorensen, hogy a konfuciánus gazdasági és családi értékek már ezer éven át jelen voltak Kelet-Ázsia mindennapjaiban anélkül, hogy a régió különösebben sikeres lett volna a világ más részeivel összehasonlítva. Csak az 1960-as/1970-es évek óta hivatkoznak a világban konfucianizmusra, mint a gazdasági-társadalmi sikerek fő forrására – tekintet nélkül egyébként arra, hogy mennyire mást jelent a konfucianizmus Kínában, Japánban és Koreában [Sorensen, 1994:11].

A dél-koreai oktatási rendszer fejlődése, kiemelkedő teljesítménye nem értékelhető az ország ugyancsak kiemelkedő gazdasági fejlődésétől elszakítva. Korea egésze 1945-ben szabadult föl a japán gyarmatosításból, azonban alig öt év múlva kitört a polgárháború, amely az ország két részre osztásához vezetett. Az 1945-1950 közötti időszakban kísérletet tettek egy demokratikus oktatási rendszer megteremtésére – alapozva a XIX. században kialakult függetlenségi hagyományokra, melyek a nemzeti oktatási rendszer megteremtését a függetlenség egyik előfeltételének tekintették.

A mindkét fél számára pusztító, 1953-ban lezárult koreai háború után³ Dél-Korea elszegényedett agrárország volt, a világ egyik legszegényebb országa. Az infrastruktúra, beleértve az oktatási intézményeket, a háború következtében tönkrement, és az egy főre eső GNP nem volt több 79 USD-nál [Kim, 2002:29]. Ma Dél-Korea egy főre jutó GDP-je (vásárlóerő-paritáson) 39 500 USD⁴. Napjaink Dél-Koreája „egy fejlett high-tech ország a világ egyik legnagyobb internet elterjedtségével. (...) Valójában nehéz ma olyan országot találni a világon, amely nagyobb hangsúlyt fektetne az oktatásra, mint Dél-Korea. Dél-Koreában az iskolai végzettségnek kiemelkedő a társadalmi fontossága, ami szoros összefüggésben áll a társadalmi mobilitással, a jövedelmi szinttel és a hatalmi pozíciókkal.” [Mani-Trines, 2018] Míg 1945-ben a dél-koreai társadalom 22 százaléka tudott írni-olvasni és alig 2 százaléka járt felsőfokú oktatási intézménybe, manapság az írni-olvasni tudás a népesség 98-100 százalékára terjed ki, s 2015-ben az érintett korosztály 93 százaléka tanult valamilyen felsőfokú oktatási intézményben.⁵

A hatosztályos általános iskola az 1950-es években vált kötelezővé, s az 1960-as évekre megvalósult az általános alapfokú tankötelezettség. 1985-ban tették

³ Nemzetközi jogi értelemben a háború máig sem zárult le, Észak- és Dél-Korea között nincs békeszerződés, s a határ hivatalosan, azaz: nemzetközi jogilag demarkációs vonal, amit egy tűzszüneti megállapodás rögzített.

⁴ <https://www.cia.gov/the-world-factbook/static/26375f4d85f61d487cee91b68c148de8/KS-summary.pdf>
Letöltés ideje: 2021. 04. 14. a CIA World Factbook 2017-re vonatkozó becslése szerint.

⁵ Tertiary education=a középiskola (high school) utáni képzés, beleértve a középiskola elvégzése utáni szakképzést (felsőfokú szakképzés) is.

kötelezővé a 9 osztályos képzést (15 éves korig). Ez azonban már évtizedek óta gyakorlatilag érdektelen, hiszen 2015-ben már a 15 éves diákok 98 százaléka folytatta tanulmányait legalább a középiskolai képzés végéig (azaz legalább 18 éves koráig).

A koreai oktatási hagyományok korábban egyáltalán nem támogatták a koedukált képzést: az első koedukált iskolák az 1980-as évek elején indultak, s 1996-ban még a diákoknak mindössze 5 százaléka járt koedukált iskolába/osztályba. Az arány mára egyharmadra nőtt – nemzetközi összehasonlításban természetesen még ez is igen alacsony arány [Mani-Trines, 2018].

A legjobb egyetemre való sikeres felvételi érdekében folyó kíméletlen verseny alapján Dél-Korea úgy híresült el a világban, hogy a világ egyik legkegyetlenebb oktatási rendszerével rendelkezik, amelyet általában „stresszes, tekintélyelvű, brutálisan versenyképes és meritokratikus” rendszerként lehet leírni. Ne feledjük, „az ország diákjai több időt fordítanak tanulásra, mint bármely más OECD ország diákjai, míg a szülők jövedelmük nagy részét magántanára fordítják. Állítólag az ország rendelkezik a világ legnagyobb magánoktatási iparágával. Egyes számítások szerint sok koreai gyermek napi 16 órát vagy annál többet tölt el az iskolában és az iskolán kívüli előkészítő iskolákban, az ún. *hagwon*-okban.⁶ A Koreai Országos Ifjúságpolitikai Intézet 2014-es felmérése szerint a középiskolások közel 53 százaléka nem alszik eleget, mert éjszaka is tanul. A válaszadók 90 százaléka azt mondta, hogy hétköznap kevesebb mint két óra szabadideje van. Megfigyelők úgy írják le a dél-koreai társadalmat, mint amely „szinte kultuszszerű elkötelezettséggel rendelkezik a tanulás iránt. A magántanár-mániás szülők által irányított diákok pedig valóságos teszt-mániások.”⁷[Mani-Trines, 2018]

I. A DÉL-KOREAI KÖZOKTATÁS FEJLŐDÉSÉNEK VÁZLATOS TÖRTÉNETE 1955-TŐL

A II. világháborút követően, a 35 éves japán gyarmatosítás alól felszabadulva, Korea megkezdte egy modern – és szándékaik szerint – demokratikus oktatási rendszer kialakítását. Az Alkotmányhoz illeszkedő Oktatási Törvény egy 6+3+3+4 típusú oktatási rendszert vázolt föl; megalapozta a felnőttoktatási rendszer kialakítását az analfabetizmus gyors felszámolása érdekében, a közép- és felsőfokú

⁶ Hagyományos magániskolák, ahol a hivatalos tanítás után korrepetálják a diákokat a tananyagból, ezzel segítve felkészülésüket a következő felvételi vizsgára. Nem kevés ironiával *scam school* (magoló iskola) elnevezéssel is illetik azokat. [Seth, é.n.: 8]

⁷ Magántanár-mániás=tutor-aholic, teszt-mániás=test-aholic.

oktatás lehetőségeinek kiszélesítését és a tanárképzés megteremtését⁸. Bár az oktatás fejlesztése a háború alatt sem állt le⁹, a dél-koreai közoktatási rendszer megalapozásáról és fejlődésének megindulásáról értelemszerűen csak a fegyverszünet létrejötte óta, azaz 1953-tól beszélhetünk.

A háború utáni gyors gazdasági növekedéssel lépést tartva, *a dél-koreai közoktatási rendszer rendkívül dinamikus mennyiségi bővülése valósult meg* – lényegében ez volt jellemző *az 1960-1970-es évek egészében* is [lásd 1. táblázat]. Az iskolák, a diákok és a tanárok száma egyaránt dinamikusan bővült, a gyors növekedés azonban túlzott osztálylétszámokat, túlméretezett iskolákat, a jól képzett tanárok és a megfelelően felszerelt iskolák hiányát eredményezte. Erős verseny alakult ki a középiskolába jutásért, elkerülhetetlenné vált a felvételi vizsgarendszerek normalizálása és egységesítése az oktatás minden szintjén.

1. táblázat: Az általános iskolai hálózat bővülése, 1945 – 1980

	1945	1960	1970	1980
Iskolák száma	2 834	4 496	5 961	6 487
Tanulók száma	1 366 685	3 622 685	5 749 301	5 658 002
Tanárok száma	19 729	61 605	101 095	119 064

Forrás: KMoE - <http://english.moe.go.kr/sub/info.do?m=020101&s=english>

Letöltés ideje: 2021. 04. 14.

Mint az 1. táblázat mutatja, az általános iskolákban az egy tanárra jutó diákok száma az 1960. évi 59-ről 1980-ra 47 diákra csökkent, eközben az iskolák átlagos tanári létszáma 13,7-ről 18,4-re nőtt. A mennyiségi növekedés mellett az oktatás számos területén fontos reformok is megvalósultak: átszervezték a tanárképzést és kialakították a tanárok munka melletti továbbképzésének intézményi hálózatát; az időszak végén eltörölték az alapképzés utáni felvételi vizsgákat; kialakították az általános iskolai tanárok kétéves, a középiskolai tanárok négyéves képzésének kereteit stb.¹⁰. Ugyanebben az időszakban [lásd 2. táblázat] a középiskolák száma csaknem tizenháromszorosára bővült, a középiskolai tanulók létszáma és a középiskolai tanárok száma egyaránt mintegy harmincszorosára nőtt.

⁸ <http://english.moe.go.kr/sub/info.do?m=020101&s=english> Letöltés ideje: 2021. 04. 15.

⁹ A háború alatt az oktatási rendszer fejlesztése az ún. Háborús Oktatási Szükség-Törvény (Wartime Emergency Education Act) hatálya alatt folyt, sor került bizonyos tananyagreformokra és középiskolai felvételi vizsgák egységesítésére is.

¹⁰ <http://english.moe.go.kr/sub/info.do?m=020101&s=english> Letöltés ideje: 2021. 04. 15.

2. táblázat: A középiskolai hálózat bővülése, 1945 – 1980

	1945	1960	1970	1980
Iskolák száma	166	1 053	1 608	2 121
Tanulók száma	80 828	528 593	1 318 808	2 471 997
Tanárok száma	1 186	13 053	31 207	54 858

Forrás: KMoE -

<http://english.moe.go.kr/sub/info.do?m=050101&page=050101&num=1&s%20=english> Letöltés ideje: 2021. 04. 14.

A középiskolai képzés tömegesítése érdekében ebben az időszakban távoktató és levelező képzést folytató főiskolákat és középiskolákat hoztak létre. A középiskolai oktatás színvonalának egységesítése érdekében intézményesítették az előzetes (szűrő) vizsgák rendszerét a felsőfokú intézmények felvételi vizsgájának megalapozása érdekében [KMoE, 2020].

Az 1980-as évek a minőségi fejlődéssel jellemezhetőek. Ebben az évtizedben fogalmazódott meg az *élet hosszíig való tanulás* szükségessége, az oktatási innovációk elsősorban a természettudományok hatékonyabb tanítására koncentráltak. Az 1980-as években kiépült egy, az országos távoktatási rendszert kiszolgáló tévéhálózat; oktatási adót vezettek be a reformok finanszírozására; elfogadták az új Társadalmi Oktatási Törvényt és a *Korai Oktatás Támogatásának Törvényét*. 1985-ben elfogadták a „Képezzük a koreaiakat a 21. század irányítására” című törvényt, amely tíz pontban foglalta össze az oktatás fejlesztésének fő kérdéseit¹¹. Az 1980-as években az általános iskolák száma 1353-ról 1683-ra nőtt, a diáklétszám 1697000-ről 2284000-re bővült, a tanárok száma ugyanakkor csaknem megduplázódott (51000-ről 93000-re nőtt), ami az egy tanárra jutó diákok számát 32-ről 24,5-re csökkentette [KMoE, 2020].

Az 1990-es évek újabb jelentős változást hoztak a dél-koreai közoktatási rendszerben¹²: 1998-ban – a korábbi Oktatási Törvényt fölváltotta az *Oktatási Alaptörvény, az Alsó- és Középfokú Oktatás Törvénye* és a *Felsőoktatási Törvény*.¹³ Az *Alsó- és Középfokú Oktatás Törvénye* szerint az alábbi iskolák alapíthatók az

¹¹ 1. Az oktatási rendszer reformja. 2. A középiskolai felvételi-rendszer javítása. 3. Az iskolák felszereltségének javítása. 4. Jól képzett tanárok biztosítása. 5. A természettudományok oktatásának támogatása. 6. A tananyagok és az oktatásmódszertan javítása. 7. A középiskolai oktatás fejlesztése. 8. Az autonómia fokozása az oktatásirányításban. 9. Az élet hosszíig való tanulás rendszerének megteremtése. 10. Az oktatási beruházások bővítése.

¹² Pontosabban a dél-koreai oktatási rendszer egészében, hiszen a korszerűsítés érintette/érinti a szakképzést és a felsőoktatást is.

¹³ Basic Education Act, Primary and Secondary Education Act, Higher Education Act.

iskola előtti képzésben és az alsó- és középfokú képzésben: óvodák, általános iskolák és civil iskolák, alsófokú középiskolák (middle schools), civil középiskolák, középiskolák (high schools) és kereskedelmi középiskolák, speciális iskolák és egyéb iskolák [KMoE, 2020]. A törvény szerint Dél-Koreában egyvonalas oktatási rendszer¹⁴ működik, 6+3+3+4 éves bontásban. Az 1998. évi oktatási törvények nem változtattak a tankötelezettség 15 éves felső határán. A mai dél-koreai oktatási rendszer, s ezen belül a közoktatás ezen törvények megszabta keretek között működik.

A dél-koreai közoktatási rendszer jellemzői

Dél-Korea közoktatási rendszere három szakaszból áll: a hatéves általános (elemi) iskola (primary school), követi a hároméves „felső tagozat” (middle school), s a képzés az ugyancsak hároméves középiskolával (high school) zárul.¹⁵ A tankötelezettség 9 év – 6 éves kortól 15 éves korig, ebben a kilenc évben az oktatás kötelező és ingyenes. A 2012-13-as tanév óta az iskola megkezdése előtt (3 éves kortól) ingyenes – félnapos foglalkoztatást biztosító - állami óvodák állnak a gyerekek rendelkezésére, e mellett igen kiterjedt magánóvodai hálózat is működik [CIEB, 2021]. Az ötéves dél-koreai gyerekek 90 százaléka jár óvodába. Az oktatási kormányzat egésznapos ingyenes óvodai hálózat kialakításán dolgozik [Mani-Trines, 2018].

Az általános iskolában kilenc fő tárgyat oktatnak: erkölcsi nevelés, koreai nyelv, társadalmi ismeretek, matematika, természettudomány, testnevelés, zene, képzőművészet és iparművészet. A diákokat egy tanító tanítja minden tárgyra. Az angol nyelv oktatása a harmadik osztályban kezdődik (külön tanárral) az életkornak megfelelő könnyed formában, elsősorban beszélgetve – s nem a nyelvtani szabályokra alapozott gépies tanulással, szemben számos felső tagozatos iskola és középiskola gyakorlatával [Diem-Stedd-van Sickle, 2021].

A felső tagozaton 12 kötelező tárgy mellett vannak választott tárgyak és a diákok különféle órarenden kívüli tevékenységeket is folytatnak. Ezen a szinten már szaktanárok oktatják a tantárgyakat. Háromféle középiskola létezik: elméleti/általános középiskola (academic school), szakképző iskola és különleges középiskola, amelyben művészetek, természettudomány, idegen nyelv vagy más terület áll az oktatás középpontjában. Az oktatás két féléves rendszerben folyik, az éves minimális oktatási napok száma 220. A közoktatás célja – hivatalos megfogalmazás szerint – „jól képzett személyiségek” kialakítása, akik a koreai társadalom hagyományos értékei és a politika elvárása szerint „egészségesek, önállóak, kreatívok és erkölcsösek”. [Diem-Stedd-van Sickle, 2021]

¹⁴ Single track system.

¹⁵ Más kifejezéssel: alsó és felső középiskola (lower middle school és upper middle-school).

A diákok 95 százaléka befejezi a középiskolát, 80 százaléuk elméleti/általános középiskolában. A szakképző iskolákban végzetek aránya 30 év alatt megfeleződött. A dél-koreai oktatási kormányzat igyekszik csökkenteni az „elit iskolák” iránti hatalmas keresletet, ezért a diákokat (a hatodik osztály után) sorsolással osztják el az adott régió felső tagozatos iskolái/alsó középiskolái között [CIEB, 2021]. A nemzeti kerettantervet (national curriculum framework) az Oktatási Minisztérium (Korean Ministry of Education, a továbbiakban KMoE) dolgozza ki, s öt-tíz évenként frissíti [KMoE, 2021]. Az oktatás része – minden szinten – az *önálló tapasztalati tanulás* (creative experimental learning).

A tanulók az általános iskola első két osztályában koreai nyelvet és matematikát tanulnak, e mellett van egy „*Jó élet, okos élet, boldog élet*” („Good life, Wise life, Happy life”) című tárgyuk is, amely az iskolai életbe való bevezetést, a problémamegoldást, a kreativitást és a játékos tanulást szolgálja. A szaktárgyak (köztük az angol nyelv) oktatása a harmadik osztályban kezdődik. A középiskola alsó felében a korai nyelv, a matematika és az angol mellett társadalomismeretet („erkölcsi nevelés”), természettudományokat és informatikát is tanulnak, s folytatják a testnevelést, a zene és művészet tárgy tanulását is – emellett tanévenként növekvő mértékben vannak választható tárgyak is. A diákoknak minden félévben van legalább egy vizsga nélküli tárgyuk is, mellyel minden tanítási napon legalább egy tanórát foglalkoznak, s ami lehet valamilyen „nem hagyományos tárgy” vagy a diákok saját önálló tanfolyama [CIEB, 2021].

A *felső középiskolában* a diákok (a korábbi főtárgyak folytatása mellett) *tanulnak társadalomismeretet és koreai történelmet*, van egy „*tudományos kutatás és kísérletek*” nevű tárgyuk (science exploration and experiments), elsajátítják a kínai ábécét és megkezdik egy második idegen nyelv tanulását, és tanulnak bölcsészettudományi tárgyakat is. A választható tárgyként tanulható – többek között – műszaki ismeretek és háztartásgazdaságtan is. A szakképzésben a közismereti tárgyak aránya 40 százalék, a szaktárgyak aránya 60 százalék. A hároméves képzés első tanévében kizárólag közismereti tárgyakat tanulnak a diákok, a második évben közismereti és szaktárgyakat egyaránt tanulnak, míg a harmadik évben már kizárólag szaktárgyakból áll a tananyag. Több évtizedes törekvés a feltörekvő iparágak vállalataival való együttműködés, a legkorszerűbb és a dél-koreai gazdaság számára legfontosabb ágazatok (pl. informatika, félvezetőgyártás) számára szükséges ismeretek oktatásának integrálása a szakképzésbe [KMoE 2021].

Speciális iskolák állnak azon diákok rendelkezésére, akik különleges nevelési módszereket igényelnek. Léteznek ún. „*vegyes iskolák*” (miscellaneous schools) is, melyek esetenként különleges, ritka szakmákra képező szakiskolák, de ide sorolják azokat a külföldi iskolákat is, melyek nem dél-koreai tantervek és tananyagok alapján tanítanak.

A diákok felkészültségét az iskolák egyénileg mérik fel, nincs országosan egységes értékelés. Az országos tanterv ugyanakkor rögzíti, hogy a diákok

értékelésének komplex feladatok megoldásán kell alapulnia, ezért az esszéket preferálják a feleletválasztós kérdésekből álló tesztekkel szemben. Dél-Koreában a *Tanulmányi Előmenetel Országos Értékelését* (National Assessment of Educational Achievement, NAEA) koreai és angol nyelvből, valamint matematikából minden tanévben elvégzik a kilencedik és tizenegyedik osztályt elvégzett minden diákra kiterjedően, ugyanakkor a természettudományok és a társadalomtudományok terén a kilencedik osztályt végzettek reprezentatív mintáján végeztenek el tesztek. Az értékelés/teszt eredményét nem tudatják az egyes diákokkal, az eredményeket az iskolák tájékoztatására használják, értesítve azokról a *KMoE*-t is. Azoknak a diákoknak, akik felsőfokú tanulmányokat kívánnak folytatni (akár általános, akár szakközépiskolát végeztek), teljesíteniük kell a Főiskolai Tanulmányi Képességek tesztjét (College Scholastic Ability Test, CSAT) – az egyetemi felvétel a *CSAT* nagyon sikeres teljesítését igényli.¹⁶

3. táblázat: A dél-koreai közoktatás mennyiségi jellemzői, 2020

		Országos	Önkormányzati	Magán	Összesen
Iskolák száma	Óvoda	3	4 498	3 887	8 388
	Általános	17	5 761	77	5 855
	Alsó középiskola	11	2 475	658	3 144
	Középiskola	17	1 246	959	2 313
Tanárok száma	Óvoda	19	8 808	27 634	36 461
	Általános	517	174 384	1 855	176 756
	Alsó középiskola	388	89 029	19 603	109 059
	Középiskola	1 193	71 177	54 449	126 819
Tanulók száma	Óvoda	236	126 341	412 010	538 587
	Általános	10 558	3 244 936	43 619	3 299 133
	Alsó középiskola	6 743	1 613 982	358 931	1 979 656
	Középiskola	15 679	1 077 984	888 544	1 982 207

Forrás: KMoE, <http://english.moe.go.kr/sub/info.do?m=050101&page=050101&num=1&s=english>
Letöltés ideje: 2021. 04. 15.

¹⁶ A teszt teljesítésére való felkészülésben a dél-koreai középiskolások különféle iskolán kívüli felvételi előkészítő képzésen vesznek részt, s nagyon elterjedt a magántanárok igénybevétele, amit a *KMoE*, a társadalmi egyenlőtlenségek konzerválásától tartva, nem támogat, de nem tehet ellene semmit.

A 2. és 3. táblázat egybevetéséből látjuk, hogy az utóbbi 40 év alatt a tankötelezettséget jelentő 9 éves képzést nyújtó iskolák száma 6487-ről 8969-re nőtt, a tanulói létszám ugyanakkor kismértékben csökkent (6658002 diákról 5278789 diákra), miközben a tanárok létszáma jelentősen, 119064-ről 285815-re nőtt. Ennek következtében a dél-koreai alapfokú képzésben az egy tanárra jutó tanulók száma rendkívül erőteljesen, átlagosan 47,5 tanulóról 18,5 tanulóra csökkent. Ugyanebben a 40 évben a középiskolák száma nem változott jelentősen, a diákok összlétszáma ugyanakkor jelentős mértékben, 2471997 főről 1981207 főre csökkent, a tanárok létszáma pedig 54848 főről 126819 főre nőtt. Következésképpen az egy középiskolai tanárra jutó tanulók száma 1980 és 2020 között 45-ről 15,6-re csökkent. A tanár/diák arány számottevő javulása nyilvánvalóan pozitív hatást gyakorolt az oktatás színvonalára.

Koreában hagyományosan jelentős a magániskolák szerepe az oktatásban¹⁷, s ez a hagyomány Dél-Koreában máig él. Mint a 3. táblázat mutatja, Dél-Koreában az óvodák csaknem 45 százaléka magánintézmény, az alsó tagozatos és alsó középiskolák között a magániskolák aránya mintegy 8 százalék, a magánközépiskolák aránya pedig több mint 41 százalék. Az óvodapedagógusok háromnegyede magánóvodák alkalmazottja, az alsóbb szintű oktatásban a pedagógusok 7,5 százaléka magániskolai alkalmazott, a középiskolai tanárok között 43 százalék a magánközépiskolai tanárok aránya.

A dél-koreai beiskolázási ráták minden korosztályban és minden iskolatípusban igen magasak (lásd 4. táblázat): a kötelező 9 osztályt a tanulók csaknem 96 százaléka teljesíti, s a középiskolai beiskolázási ráta is meghaladja a 91 százalékot. Nemzetközi összehasonlításban is igen magas a felsőoktatásban részt vevők aránya, meghaladja az adott korosztály 70 százalékát. A 9+3 éves beiskolázási ráták már a XX. század végére igen magas arányt értek el, ennek mennyiségi növelése már csak igen kis mértékben lehetséges. Az elmúlt két évtizedben ugyanakkor jelentősen (59,5 százalékról 70,4 százalékra) nőtt a felsőfokú tanulmányokat folytatók aránya.

¹⁷ A XIX. század eleje óta a különböző koreai reformmozgalmak nagy jelentőséget tulajdonítottak az oktatásnak, iskolákat alapítottak az analfabetizmus csökkentése érdekében. Az oktatás immár két évszázada nemzeti ügy, a modernizáció és a függetlenség egyik fő forrása a koreai társadalom számára.

4. táblázat: Beiskolázási ráták iskolatípusok szerint, 2000 – 2020
(az adott korosztály százalékában)

	2000	2010	2020
Óvoda	36,2	46,3	49,0
Alsó tagozat	97,2	99,1	98,4
Felső tagozat	95,0	96,5	95,7
Középiskola	89,4	91,7	91,4
Felsőoktatás	59,5	69,3	70,4

Forrás: KMoE [2020:78]

A dél-koreai oktatáspolitikai (és a politika általában is) nagy súlyt helyez az iskola előtti képzésre, amit jól tükröz az óvodás gyerekek (a 3–6 éves korosztály) csaknem ötven százalékos beiskolázási rátája (amely húsz év alatt 13 százalékponttal bővült). A *KMoE* ugyanakkor jelentős infrastrukturális és pedagógusképzési programokkal kívánja bővíteni, mennyiségileg és minőségileg fejleszteni az óvodai hálózatot. Az 1960-as évekig kizárólag magánóvodák léteztek Dél-Koreában¹⁸ – az első öt állami óvodát 1976-ban nyitották meg *Szöuban* és *Busanban*¹⁹ [Lee, 2019]. Az óvodahálózat bővülése töretlen volt az elmúlt 45 évben, s a kormányzat változatlanul nagy intenzitással igyekszik meggyőzni a szülőket az óvodák, az óvodai nevelés fontosságáról.

Dél-Korea – a látványos gazdasági sikerek ellenére – súlyos társadalmi kihívásokkal kényszerül szembesülni: az országban a legmagasabb az öngyilkosok aránya az OECD-országok között²⁰, a válások száma emelkedik, a termékenységi ráta csökken. Ehhez járul a közepes jövedelmű háztartások eladósodottságának drasztikus növekedése és a háztartások megtakarításainak csökkenése [Hultberg et al., 2017: 2]. A háztartások eladósodottságának növekedése már korábban nyilvánvalóvá vált. Ennek okaként a lassuló bérnövekedés mellett a lakhatási és oktatási költségek drámai emelkedését lehet megjelölni [McKinsey, 2013: 1]. A súlyos társadalmi ellentmondások ellenére Dél-Korea a világ egyik legjobban képzett munkaerőjét mondhatja magáénak: a 25–34 év közötti népesség 69 százaléka rendelkezik felsőfokú végzettséggel, ami a 36 OECD ország között a legmagasabb arány. 2011-ben Dél-Koreában 100000 lakosra 3555 felsőfokú műszaki

¹⁸ Az első óvodát Koreában a japán gyarmatosítók hozták létre japán gyermekek számára, s az első koreai gyerekek számára nyitott óvodákban is japánok voltak a pedagógusok, így japán volt a foglalkozások nyelve.

¹⁹ Busan Dél-Korea második legnépesebb városa, 3,4 millió lakosú kikötőváros az ország legdélibb részén. Az állami óvodaavató a nagyvárosnak szólt, de szimbolikus jelentőséggel is bír, mivel a japánok 1910-ben itt alapították az első óvodát az országban.

²⁰ A WHO adatai szerint 2015-ben 100000 lakosra 28,3 öngyilkosság jutott Dél-Koreában, ami az 1995. évi arány két és félszerese. Egy OECD-elemzés szerint Dél-Koreában a 40 évnél fiatalabb dél-koreaiak körében az öngyilkosság a leggyakoribb halálok [Hultberg et al., 2017: 2].

végzettségű jutott²¹. A PISA-felmérésekben elért kiemelkedő pozíciókkal külön foglalkozunk.

Az nem kérdés, hogy mennyire sikeres Dél-Korea a lakosság és a munkaerő oktatásában, képzésében – a kérdés az, hogy ezek a történelmi sikerek mennyire járultak/járulnak hozzá a dél-koreai társadalom mai ellentmondásaihoz, kihívásaihoz, illetve mennyire indokolt az oktatáspolitikai változtatása? Dél-Koreában a legfontosabb a társadalmi státusz és a hierarchiában elfoglalt pozíció: három legtekintélyesebb felsőoktatási intézmény²² egyikében szerzett diploma felbecsülhetetlen értékű hálózatot biztosít a végzeteknek, és szinte garantálja a foglalkoztatást a kormányzatban/közigazgatásban vagy a 63 chaebol²³ egyikében.

Fokozza a társadalmi problémákat, hogy Dél-Koreában az *egykeresős családmódel* az uralkodó, az asszonyok távol maradnak a munkaerőpiactól első gyermekük megszületésétől addig, amíg a gyerek(ek) elvégzi(k) az egyetemet. A háztartások 62 százaléka egykeresős, ami a bérnövekedés lassulása és a lakhatási és oktatási kiadások drámai növekedése miatt erősen lerontja a háztartások pénzügyi helyzetét. A magánfinanszírozású oktatás kisgyerekkorban kezdődik: a kétévesek 35,5 százaléka, az ötévesek több mint 83 százaléka járt 2016-ban magánóvodába. Becslések szerint a lakosság teljes magánoktatási kiadása²⁴ 2015-ben 17800 milliárd wont tett ki (ami csaknem 16 milliárd USD), a családok átlagos havi oktatási kiadása 244 ezer won, azaz: 217 USD volt [Hultberg et al., 2017: 4]. Ezekre a problémákra adott válasz az „*egykezés*”: a családok egyre inkább csak egy gyereket vállalnak abban a reményben, hogy annak a lehető legjobb oktatást (azaz a három elit egyetem egyikén szerzett diplomát) biztosíthatják. Ez a termékenységi ráta gyors csökkenésének alapvető magyarázata [Hultberf et al., 2007:14].

A magas oktatási kiadások nyilvánvaló okai a családméret csökkenésének, a termékenységi ráta csökkenésének [McKinsey, 2013: 5]. Ennek ellenére az OECD országok között Dél-Koreában a legmagasabb a felsőfokú tanulmányokat folytatók aránya: a korosztály 72 százaléka jut be négyéves főiskolai/alapfokú egyetemi képzésre [McKinsey, 2013: 6]. Mindaddig, amíg Dél-Koreában ilyen magasak a lakhatási és az oktatási kiadások, nem várható, hogy a lakossági fogyasztás egyéb elemei jelentősen bővüljenek – így nem várható a belső fogyasztás és az export kiegyensúlyozottabb aránya sem [McKinsey, 2013: 6]. Annak érdekében, hogy

²¹ Ez a 36 OECD ország között a legmagasabb arány [Hultberg et al., 2017: 3].

²² Seoul National University, Korea University és Yonsei University.

²³ Japán mintára létrehozott vállalati konglomerátumok, amelyek az 1960-as években indított iparosítási program „nemzeti bajnokaiként” váltak előbb nemzeti, majd nemzetközi nagyvállalattá (pl. Samsung, Hyundai, LG). A 2010-es években az öt legnagyobb koreai vállalat a GDP 58 százalékát állította elő.

²⁴ Az óvodától az egyetemig terjedő összes kiadás. A tandíjakon kívül tartalmazza a magántanároknak fizetett díjakat, valamint az iskola utáni magánkorrepetálás költségeit is.

csökkentsék a közepes jövedelmű családok magánoktatási kiadásait (ami összességében a havi 100 USD-t is elérheti), kreatív politikai gondolatok mellett arra is szükség van, hogy a középosztálybeli családok átértékeljék a felsőoktatással kapcsolatos előfeltevéseiket. A dél-koreaiak változatlanul meg vannak győződve arról, hogy az egyetemi végzettség jobb állást eredményez – minden ellenkező tapasztalat ellenére. A főiskolát végzettek életkeresete ugyanis máris magasabb az egyetemi végzettségűekénél. Az egyetemre jutás érdekében kiadott magánoktatási költségeket és a magánegyetemi tandíjakat is figyelembe véve, a főiskolai végzettségűek életkeresetének jelenértéke jóval magasabb az egyetemet végzettekénél. A közepes jövedelmű családok magánoktatási kiadásainak csökkentése érdekében Dél-Koreának beruháznia kell: egy olyan kétpályás középiskolai rendszert kell kialakítania, melyben a szakképzés jelentős súlyt kap. A dél-koreai középiskolákban a tanulóknak csak 28 százaléka kap szakképzést (is), ami jelentősen elmarad az OECD országok átlagától [McKinsey, 2013: 10]. A magánóvodák és általános iskolák magas aránya magyarázza, hogy Dél-Koreában a gyermekjóléti kiadások GDP-hez viszonyított aránya jelentősen elmarad az OECD országok átlagától.²⁵ [McKinsey, 2013: 11].

Kétséges ugyanakkor, hogy megtérülnek-e ezek a magánoktatási befektetések? A ráfordításokkal diszkontált várható életkeresetek jelenértéke nem magasabb a nagy áldozatok árán elit egyetemet végzettek esetében, mint azoknál, akik „csak” főiskolai végzettséget szereznek az ingyenes állami oktatásban [McKinsey, 2013: 7]. Hultberg és szerzőtársai [2017] arra a következtetésre jutottak, hogy Dél-Korea „ma az oktatásba történő túlzott befektetések következtében alsóbbrendű egyensúly állapotában van. Modellünk azt mutatja, hogy bár a dél-koreai gyermekes családok jobban járnának, ha csökkentenék az iskolán kívüli magánoktatási programokba történő befektetéseiket, az oktatási beruházási döntéseik összehangolása nem valószínű, hogy megtörténik. Tekintettel a kérdés összetettségére és a múltbeli politikai reformok többségének kudarcára, úgy véljük, hogy többoldalú, kontextuális megközelítésre van szükség, amely magában foglalja az alábbiakat: 1.) az egyetemi felvételi követelmények megváltoztatása; 2.) a közigazgatási és nagyvállalati munkahelyektől való függőség csökkentése érdekében több szakoktatási és szakképzési útvonal megnyitásával és a startupok és a helyi/nemzetközi szociális vállalkozási ökoszisztéma támogatásával; 3.) a kis- és középvállalkozások finanszírozásának és adókedvezményeinek növelésével, a kormányzati beavatkozások csökkentése mellett.” [Hultberg et al., 2017:13]

Az ismert Korea-kutató, *Seth professzor* hangsúlyozza, hogy *Dél-Korea oktatási forradalma* a felszabadulás utáni években, a politikai instabilitás, a szegénység és a

²⁵ Dél-Koreában egyébként általában is igen alacsony a jóléti kiadások GDP-hez viszonyított aránya, 6 százalék, szemben az OECD országok 9 százalékos átlagával [MGI, 2013:11].

pusztító koreai háború viszonyai közepette indult meg, s így megelőzte Dél-Korea sokat dicsért gazdasági fejlődésének beindulását [Seth, é.n.: 1]²⁶. Dél-Korea az 1950-es évek óta kiemelkedett a fejlődő országok közül, az országban a korosztályonkénti beiskolázási ráták mindig is magasabbak voltak, mint a többi, hasonló nagyságú GDP-vel rendelkező fejlődő országban.

Az oktatás látványos kiterjesztésének kezdetektől meghatározó eleme volt az *iskoláztatás iránti hatalmas társadalmi kereslet*. Ez tette lehetővé, hogy az állam, mikor erősen forráshiányos állapotban volt, az oktatás pénzügyi terheit a diákokra, illetve a diákok családjára terhelje. Az állam a költségvetés egy igen szerény részét fordította az oktatás finanszírozására, mivel a családok vállalták a hivatalosan ingyenes alapfokú képzés valós költségeit, s a középiskolák összessége és az egyetemek fele magánintézmény volt az 1945-öt követő évtizedekben. Még a szegényebb szülők is készek hatalmas áldozatokra gyermekeik tanulása érdekében. A széleskörű lakossági igény a tanulásra nagyban elősegítette az állami célkitűzés megvalósítását, azaz az alapfokú képzés gyors általánossá tételét – elkerülve az iskolaelhagyás problémáját, és csökkentve az oktatás fejlődésének regionális különbségeit [Seth, é.n.:1].

Noha a koreaiak többsége az oktatás, pontosabban a nagy presztízsű fokozatok iránti lelkesedést „*konfuciánus*” *kulturális örökségnek* tulajdonítja, az „oktatási láz” eredete összetettebb. Kétségtelen, hogy a tanulást és a tanultságot Koreában az erkölcsi tökéletességgel és a társadalmi presztízzsel azonosítják. Ez a hagyomány, amit konfuciánus jelenségnek tartanak, Kínából érkezett Koreába mintegy 15 évszázaddal ezelőtt. Ugyanakkor az oktatást a haladással azonosító nyugati, elsősorban amerikai felfogás, valamint a japán gyarmatosítás öröksége²⁷, továbbá politikai törekvések is nagyban hozzájárultak a tanulás iránti rendkívül erős társadalmi elkötelezettség kialakulásához. A politika rögtön a háború után határozottan szakított a japánok által kialakított merev, a hallgatói mobilitást korlátozó gyakorlattal és erőteljesen elkötelezte magát az alapfokú képzés gyors általánossá tétele mellett. Utóbbi gyors megvalósítása felszámolta az analfabetizmust, hozzájárult a társadalmi kohézió erősítéséhez, a területi egyenlőtlenségek jelentős csökkentéséhez, ugyanakkor megfelelő alapképzettséggel rendelkező munkaerőt bocsájtott a dinamikusan fejlődni kezdő iparnak [Seth, é.n.: 2-3].

²⁶ Cikkében Seth professzor (James Madison University, Harrisonburg, Virginia, USA) röviden összefoglalja egy korábbi könyvében [Seth, 2002] írottakat.

²⁷ A japán gyarmati adminisztráció alakította ki a modern oktatási rendszert Koreában, amely viszonylag széleskörű alapfokú oktatási rendszert teremtett, ugyanakkor erősen korlátozta a koreai diákok továbbtanulási lehetőségeit (azt a japán fiatalok számára kívánta fenntartani). Ez is hozzájárult azután a független Dél-Koreában a magasabb fokú oktatás utáni hihetetlen társadalmi „éhség” kialakulásához.

Nehéz megmagyarázni a kelet-ázsiai országok, mindenekelőtt Szingapúr, Tajvan és Dél-Korea oktatási rendszerének elképesztő fejlődését, hatalmas sikereit:

- ◆ az oktatási kiadások költségvetési részaránya nemzetközi összehasonlításban nem kiemelkedő;
- ◆ a matematikai és természettudományos oktatás dinamikus fejlesztése viszonylag későn, az 1970-es években kezdődött;
- ◆ az sem könnyen megmagyarázható, hogy az ezen társadalmakban immár több mint 1 200 éve jelenlévő konfucianus értékrend - amelyet számos szakértő a sikerek alapvető forrásának tekint, miért éppen az 1960-1970-es évek óta eredményez ilyen fejlődést.

Tagadhatatlan ugyanakkor, hogy Dél-Koreában – is – hagyományosan magas a tanulás presztízse, s a társadalmi értékrend fontos alapeleme a takarékoság, a szorgalom és a tekintélytisztelet. A *„tanulási láz” Dél-Korea egyik fontos eszköze volt az oktatási rendszer fejlesztésében. Aligha túlzás kijelenteni, hogy ez volt az ország modern, gazdaságilag virágzó átalakításának legfontosabb hajtóereje. Ez a tanulási vágy lehet az ország további fejlődésének is az egyik meghatározó tényezője.*

Az elmúlt fél évszázadban az oktatók, a szülők és a kormánytisztviselők folyamatosan bírálták a felvételi vizsgák jelentőségének túlértékeltségét, ami hatalmas magánoktatási kiadásokat eredményezett, veszélyeztette/veszélyezteti az egyenlő tanulási esélyeket, s – a felsőoktatásban tapasztalható hatalmas minőségi különbségek következtében – külföldi egyetemi tanulásra ösztönzi a dél-koreai diákokat. Ez a *tanulási láz* ugyanakkor *akadályozza az oktatási rendszer rugalmasabbá, valamint az oktatási módszerek kreatívabbá tételére irányuló reformokat* – ezek a törekvések csak nagyon korlátozott sikereket eredményeztek, mert tehetetlenek voltak a jelenség alapvető okával szemben: *a diákok és családjuk magas presztízssű fokozattal kívánják növelni vagy legalább fenntartani a magasabb társadalmi státuszt* [Sorensen, 2014].

A dél-koreai oktatási rendszer sikere minden bizonnyal a jól megválasztott oktatásfejlesztési célok, a gazdaságfejlesztési stratégia és a szociokulturális tényezők kölcsönhatásán alapul, s ezért más országokban aligha másolható sikeresen. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy több általános tanulság vonható le egy tudásalapú gazdaság és társadalom követelményeinek megfelelő oktatási rendszer kialakításához, fejlesztéséhez [Kim, 2002:38-39]. *Egyrészt, elengedhetetlen a politikai elkötelezettség az oktatás folyamatos fejlesztésére. Másrészt, bár ehhez a Dél-Koreában az 1950-1960-as években érvényesült autokratikus politikai rezsim nagyban hozzájárult, a centralizáció a kezdetekben nagyon hasznosnak bizonyult. A dél-koreai centralizmus azért is lehetett hatékony, mert a kormányzat a megfelelő oktatási szerkezetek kialakítására és a források biztosítására*

szorított, és nem akadályozta az intézményi kreativitás érvényesülését. Harmadrészt, az oktatáspolitikai döntések hatékonyan illeszkedtek egy tágabb döntési keretbe, a gazdaságfejlesztési stratégiába. A dél-koreai oktatáspolitikai az elmúlt több mint 60 év során mindig a lehető leghatékonyabban illeszkedett a makrogazdasági stratégia változásaihoz [lásd 5. táblázat].

5. táblázat: Gazdaság- és oktatáspolitikai Dél-Koreában

1960–1970-es évek közepe	A fellendülés kezdete az 1960-as évek elején. Importhelyettesítéstől az exportorientált munkaerő-intenzív ipar felé Export-orientált szelektív iparpolitikai stratégia: nehéz- és vegyipar	Az alap- és az alsó-középfokú oktatás kiterjesztése és fejlesztése Hangsúly a TVET-en* (1960-as évek végétől)
1970-es évek közepe – 1980-as évek	Szerkezeti kiigazítás: acél- és hajóipar stb. A másolástól az innováció felé (az 1980-as évek végétől elektronika)	A felső-középfokú oktatás kiterjesztése és fejlesztése A felsőfokú oktatás bővítése A TVET erősítése
1990-es évektől napjainkig	A nemzeti versenyképesség erősítése (1990-es évek első fele) Tudásalapú gazdaság (1990-es évek végétől)	Minőségi fejlesztés az első 12 évben Állami beruházások az oktatásba Élethosszig való tanulás

* Technical and Vocational Education and Training.

Forrás: Kim [2002:31]

Dél-Korea a PISA rangsorokban

Az OECD 2000 óta publikálja a *PISA*²⁸ rangsorokat, először az OECD országokra vonatkozóan, 2006 óta azonban a félmérést a világgazdaságban fontos szerepet betöltő valamennyi országban elvégzik. A PISA rangsorok nemzetközileg a legelterjedtebbek az országok oktatási rendszereinek összehasonlítására. A rangsorok elemzése révén fontos információkat kaphatunk a vizsgált országok gazdasági növekedése, társadalmi fejlődése és az alsó és középfokú képzés kapcsolatrendszeréről.

A legutóbbi, 2018.ban végzett felmérésben mintegy 79 országban 600000 diák vett részt – országonként általában 4000–8000 fő. Az iskolák kiválasztása reprezentatív volt, az iskolákban ugyanakkor véletlenszerűen választották ki a tanulókat. Dél-Koreában 188 iskolában 6650 diák vett részt a felmérésben, akik 455544 diákot képviseltek – a 15 éves korosztály 88 százalékát [OECD, 2019: 9].

6. táblázat: A dél-koreai diákok teljesítménye a PISA rangsorokban

Év	Kompetenciák	OECD átlagpontok	Dél-koreai diákok pontszámai	Dél-Korea a rangsorban
2018	Természettudomány	489	519	5.
	Olvasás	487	514	9.
	Matematika	489	526	5.
	Jól teljesítők	15,7	26,6	
	Rosszul teljesítők	13,4	7,5	
2015	Természettudomány	493	516	11.
	Olvasás	493	517	6.
	Matematika	490	524	6.
	Jól teljesítők	15,3%	25,6%	
	Rosszul teljesítők	13,0%	7,7%	
2012	Természettudomány	501	538	4.
	Olvasás	496	536	4.
	Matematika	494	554	5.
	Jól teljesítők	12,6%	30,9%	
	Rosszul teljesítők	25,1%	9,1%	
2009	Természettudomány	501	538	2.
	Olvasás	493	539	2.

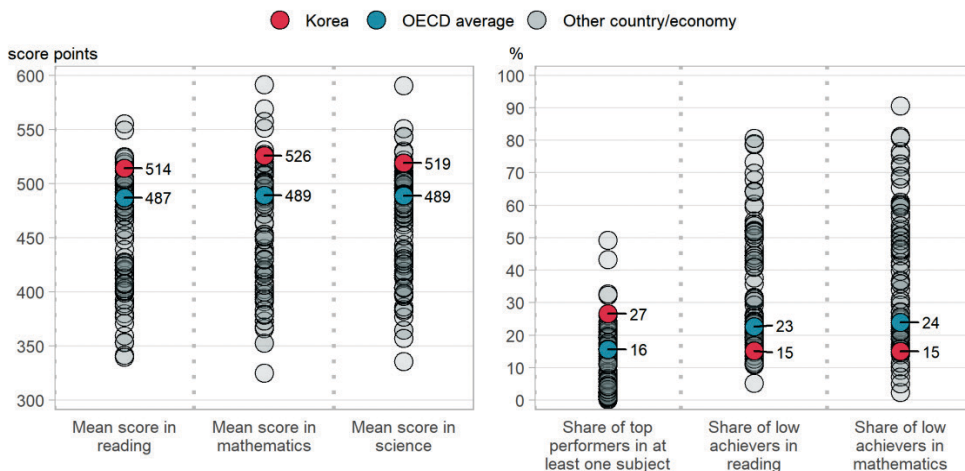
²⁸ PISA=Programme for International Student Assessment, 15 éves (9 osztályt végzett) diákok körében végez különösen kiterjedt vizsgálatot a matematikai, olvasási és természettudományos kompetenciákról, a nevezett tárgyakból szerzett tudás való életben való alkalmazásának képességéről.

	Matematika	496	546	2.
2006	Természettudomány	500	522	II.
	Olvasás	493	556	I.
	Matematika	500	547	4.

Forrás: OECD adatok alapján összeállítva: <https://www.oecd.org/pisa/publications/> Letöltés ideje: 2021. 04. 22.

A dél-koreai diákok a kezdetektől kiváló teljesítményt nyújtottak a PISA felmérésekben és 2006 óta folyamatosan a legjobbak között szerepelnek [lásd 6. táblázat]. A 2006. évi rangsorban elért eredmények, elsősorban az olvasásban megszerzett első hely (!) világszenzációt keltett, de az azt követő 2009. évi teljesítmény – mindhárom tárgyban a második hely (!) – még azt is felülmúlta.

A PISA 2018 felmérésben a dél-koreai 15 éves diákok az OECD-átlagot jelentősen meghaladó teljesítményt értek el matematikából, természettudományokból és olvasásból egyaránt. Az önmagukban is kiváló teljesítmények értékét növeli ugyanakkor az a fontos eredmény is, hogy a jól teljesítők aránya jelentősen nagyobb, a rosszul teljesítők aránya pedig jóval kisebb, mint az OECD-átlag (lásd 6. táblázat és 1. ábra).

1. ábra: Dél-Korea a PISA rangsorokban, 2018

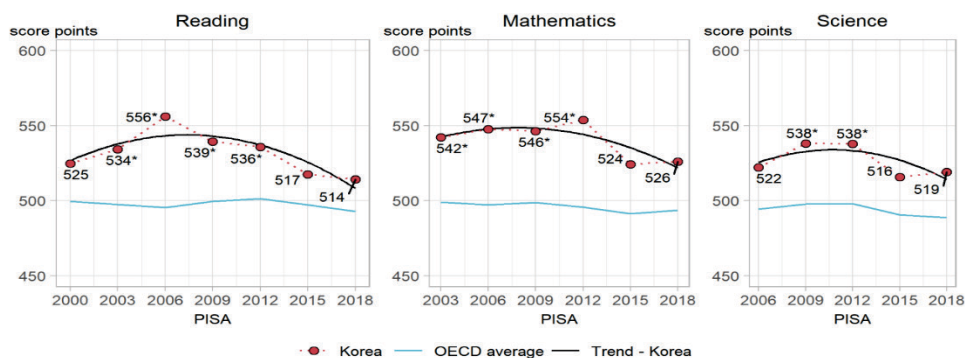
Forrás: OECD [2019]

Olvasásban a dél-koreai diákok 85 százaléka érte el legalább a 2. szintet (az OECD-átlag 76%), míg a legjobban teljesítők aránya 13 százalék volt (jelentősen meghaladva a 9 százalékos OECD-átlagot). Matematikából a dél-koreai diákoknak hasonlóképpen 85 százaléka ért el legalább a 2. fokozatot (az OECD-átlag ebből a tárgyból 76 százalék volt) és 26,6 százalékuk nyújtott kiváló teljesítményt szemben

az OECD 15,3 százalékos átlagával. Hasonlóak a természettudományos eredmények (86 százalék szemben az OECD 76 százalékos átlagával), 12 százalék kiválóan teljesítő (szemben az átlagos 7 százalékkal).

Érdekes, s erősen meglepő tendencia figyelhető meg a dél-koreai diákok PISA teljesítményeiben: míg a teljesítmények mindhárom tárgyból javultak 2009-ig, azóta kissé hátrébb szorul az ország a rangsorokban mindhárom tárgyból. Az országok rangsorában elfoglalt helyezés kevésbé fontos, de a dél-koreai diákok által elért pontszámok is érzékelhetően csökkentek.

Ami a diákok társadalmi-gazdasági helyzetének a teljesítményükre gyakorolt hatását illeti, 2018-ban az előnyös helyzetű diákok – Dél-Koreában is – jobb teljesítményt nyújtottak, mint rosszabb társadalmi helyzetű diáktársaik. Az olvasásban 75 pont volt a különbség – kisebb, mint az OECD-országok átlagos 89 pontos különbsége. (2009-ben kisebb volt ez a különbség, 69 pont, ami jelentősen elmaradt az átlagos 87 pontos különbségtől.) 2018-ban az előnyös helyzetű diákok 22 százaléka, a hátrányos helyzetű diákoknak pedig 6 százaléka nyújtott kiváló teljesítményt olvasásban (az OECD-átlag 17 és 3 százalék volt). A társadalmi-gazdasági helyzet erősen meghatározta a matematikai és természettudományos teljesítményt valamennyi, a PISA-felmérésbe bevont országban – matematikából a teljesítmény 11, természettudományból pedig 8 százalékát meghatározva Dél-Koreában (ez 14 és 13 százalék az OECD országok átlagában) [OECD, 2019]. *Dél-Koreában* a diákok teljesítménye tehát nem független a diákok társadalmi-gazdasági háttérétől, családi helyzetétől, de *a hátrányos helyzetű diákok teljesítmény-hátránya minden tantárgyban kisebb az OECD országok átlagánál.*

2. ábra: Trendek – olvasás, matematika, természettudomány, 2000–2018

Forrás: OECD [2019]

A PISA-felmérés eredményeit elemezték a nemek szerinti eredménykülönbségek szempontjából is. A 2018-as felmérés eredményei szerint *a lányok lényegesen jobb teljesítményt nyújtottak olvasásban: 30 ponttal értek el*

többet az OECD országok átlagában, Dél-Koreában 24 pont volt a különbség a lányok javára – az átlagtól való eltérés nem lényeges. (A különbség hasonló volt a 2009-ben mérthez, akkor 35 pont volt a lányok javára.) Dél-Koreában a fiúk és a lányok hasonló teljesítményt nyújtottak matematikából, miközben az OECD országok átlagában a fiúk 5 ponttal jobb teljesítményt nyújtottak. Ugyancsak hasonló volt a dél-koreai fiúk és lányok teljesítménye természettudományokból – ezen a téren az OECD országok átlagában a lányok teljesítménye 2 ponttal magasabb volt. A matematikából és természettudományokból legjobban teljesítő fiúk közül minden ötödik gondolja, hogy 30 éves korában mérnökként vagy természettudományos szakmában fog dolgozni – a lányok között egy a tízhez ez az arány. Minden hetedik jól teljesítő lány gondolja azt, hogy az egészségügyhöz kapcsolódó területen fog dolgozni, míg minden tizedik fiú tervezi ugyanezt. A fiúk 6, a lányok 1 százaléka tervez ICT-területen dolgozni [OECD, 2019]. *A nemek szerinti különbségek tehát Dél-Koreában kisebbek az OECD-átlagnál, a jövőbeli munkahelyek tekintetében azonban a nemzetközi tendenciáknak megfelelő nemek közötti különbségek tapasztalhatók Dél-Koreában is.*

A 15 éves dél-koreai diákok a PISA-felmérésekben folyamatosan kiváló teljesítményt nyújtanak. Ennek értékét növeli az OECD országok átlagát jelentős mértékben meghaladó társadalmi és nemek közötti egyenlőség.

ÖSSZEGZÉS

A dél-koreai közoktatási rendszer sikerei vitathatatlanok: az analfabetizmus gyors felszámolása, az alapfokú oktatási rendszer gyors általánossá tétele, az átfogó szakképzési rendszer rövid időn belüli kialakítása a háború utáni korszak gyors sikereit jelentették. A tankötelezettség kiterjesztésének és az alsó- és középfokú oktatás rendkívül magas szintre emelésének sikereit igazolják vissza az elmúlt két évtizedben a PISA-felmérésekben elért ismétlődően kiemelkedő teljesítmények. A felső középfokú oktatás ugyan nem kötelező (és nem is ingyenes a maga teljességében), de így is csaknem teljeskörű. A felső középfokú iskolát végzett korosztály csaknem háromnegyede felsőfokú képzésben folytatja tanulmányait.

Nyilvánvaló ugyan, hogy az oktatási rendszer fontos szerepet játszott és játszik a kiemelkedő gazdasági sikerekben, Dél-Korea fejlett tudásalapú gazdasággá válásában, de az oktatási rendszer önmozgása igen jelentős. Egyrészt, az oktatás sikerei már egy-másfél évtizeddel a gazdasági fellendülés megindulása előtt nyilvánvalóak voltak, másrészt, a koreai szocio-kulturális hagyományok és a társadalomra jellemző tanulási láz szerepe sem elhanyagolható. Ez utóbbiak bizonyos társadalmi feszültségek, ellentmondások forrásaivá is válnak, amennyiben a háztartások oktatásra fordított magas kiadásai a demográfiai visszaesés, az egygyerekes háztartások általánossá válásának is a fő okát jelentik.

A dél-koreai oktatási rendszer folyamatos fejlődésének további meghatározó forrása az *oktatást prioritásként kezelő politika, a gazdaság strukturális átalakulásait gyorsan és hatékonyan követő oktatáspolitikai átalakulások, a hatékonyan működő centralizált oktatásirányítás és pedagógiai kreativitás szerencsés összhangja.*

Noha az oktatási rendszerben lévő társadalmi ellentmondások politikai-oktatáspolitikai kezelése nem könnyű, s eddig csak igen kevésbé volt eredményes, nem kérdéses, hogy a dél-koreai oktatási rendszer továbbra is a dinamikus gazdasági növekedés egyike maradjon.

A tanulmány az NKFIH (OTKA) által finanszírozott (FK_124573) "From developmental states to new protectionism: changing repertoire of state interventions to promote development in an unfolding new world order" című, Ricz Judit által vezetett kutatás keretében készült.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Asia Society Center for Global Education Global Cities Education Network (Asia Society, GCEN, 2021): South Korean Education Reforms. Forrás: <https://asiasociety.org/global-cities-education-network/south-korean-education-reforms> Letöltés ideje: 2021. 04. 13.

<http://www.theasian.asia/archives/102481> Letöltés ideje: 2021. 04. 22.

CIEB (Center of International Education Benchmarking, 2021): South Korea: Learning System.

<https://ncee.org/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/south-korea-overview/south-korea-instructional-systems/> Letöltés ideje: 2021. 04. 13.

Diem, Richard - Levy, Tedd - van Sickle, Ronald (2021): South Korean Education. Asia Society Center for Global Education. Forrás: <https://asiasociety.org/education/south-koreaneducation#:~:text=The%20Korean%20public%20education%20structure,three%20years%20of%20high%20school.&text=Upon%20completion%20of%20primary%20school,comprises%20grades%20seven%20through%20nine.> Letöltés ideje: 2021. 04. 13.

Hultberg, Patrik – Calonge, Santandreu David – Kim, Seong-Hee (2017): Education policy in South Korea: A contemporary model of human capital accumulation? Cogent Economics & Finance, 5:1, Forrás: <https://doi.org/10.1080/23322039.2017.1389804> Letöltés ideje: 2021. 04. 30.

Kim, Gwang-Jo (2002): Education Policies and Reform in South Korea. In: World Bank, 2002.

- Kim, Jeong Wong (2004): Education reform policies and classroom teaching in South Korea. *International Studies in Sociology of Education*, Vol. 14, Issue 2. Forrás: <https://doi.org/10.1080/09620210400200122> Letöltés ideje: 2021. 04. 12.
- KMoE (= Korean Ministry of Education, 2020): 2020 Education in Korea. Forrás: <http://english.moe.go.kr/boardCnts/view.do?boardID=282&boardSeq=83771&lev=0&searchType=null&statusYN=W&page=1&s=english&m=0303&opType=N> Letöltés ideje: 2021. 04. 16.
- KMoE (2021): Korea Ministry of Education. Statistics & Documents. Forrás: <http://english.moe.go.kr/sub/info.do?m=050101&page=050101&num=1&s%20=english> Letöltés ideje: 2022. 02. 11.)
- KOSTAT (Statistics Korea, 2021): Private Education Expenditures Survey in 2020. Forrás: <http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/11/2/index.board> Letöltés ideje: 2021. 05. 01.
- Mani, Deepti – Trines, Stefan (2018): Education in South Korea. *World Education News + Reviews*, October 18. Forrás: <https://wenr.wes.org/2018/10/education-in-south-korea> Letöltés ideje: 2022. 02. 11.)
- McKinsey (2013): Beyond Korean style: Shaping anew growth formula. McKinsey Global Institute, April 1. Forrás: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/asia-pacific/beyond-korean-style> Letöltés ideje: 2021. 05. 01.
- Lee, Sang-Ki (2019): Kindergartens in South Korea. [The] AsiaN, 19 March. Forrás: Mani, Deepti - Trines, Stefan (2018): Education in South Korea. *World Education News + Reviews (WENR)* Forrás: <https://wenr.wes.org/2018/10/education-in-south-korea> Letöltés ideje: 2021. 04. 13.
- OECD (2014): Lessons from PISA for Korea, Strong Performers and Successful Reformers in Education, Forrás: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264190672-en> Letöltés ideje: 2021. 04. 23.
- OECD (2019): Results from PISA 2018. Country note: Korea. Forrás: https://www.oecd.org/pisa/publications/PISA2018_CN_KOR.pdf Letöltés ideje: 2021. 04. 23.
- Seth, Michael J. (év nélkül): Popular Demand and Education in South Korea: An Historical Overview. Forrás: (Universidad de Buenos Aires) <http://www.uba.ar/ceca/download/popular-demand.pdf> Letöltés ideje: 2021. 05. 03.
- Seth, Michael J. (2002): Education Fever: Politics, Society and the Pursuit of Schooling in South Korea. Honolulu, University of Hawaii Press.
- Sorensen, Clark W. (1994): Success in Education in South Korea. *Comparative Education Review*, Vol 38. No 1. Forrás:

<http://faculty.washington.edu/sangok/education.PDF> Letöltés ideje: 2021. 04. 12.

World Bank (2002) Hiperhivatkozás:

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/974151468201603022/pdf/343110ENGLISH02ndaryoeducation.pdf>